

HAMKORLIKDA O'QITISH TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISHNING IJOBIY SAMARASI

Torebayeva Sarbinaz Baxitovna
*Qoraqalpog'iston Respublikasi,
Qo'ng'iro't tumani 1-son kasb-hunar
maktabining o'zbek tili fani o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada ta'limda hamkorlikda o'qitishdagi ba'zi masalalar ushbu maqolada qamrab olingan. Pedagogik hamkorlik ta'lim subyektlari faoliyatining tadrijiy yo'lini namoyon qiladi. Pedagogik hamkorlik jarayonida o'qituvchi bilan o'quvchi faoliyati uyg'unlashib, ijodiy xarakter kasb etadi. U ta'lim jarayoni subyektlaridagi har bir o'ziga xos jihatni hisobga olishni taqozo qiladi.*

Kalit so'zlar: *pedagogik hamkorlik, ta'limiy muammo, hamjihatlik ko'nikmalari, didaktik vaziyatlar, an'anaviy pedagogik tafakkur*

O'quv-tarbiya jarayonidagi hamkorlik subyektlarning birgalikda yangi axborotlarni o'zlashtirishlari va ularni o'z faoliyatlarida ijodiy qo'llashlariga ko'maklashadi. Pedagogik hamkorlik, avvalo, bilimlarni o'zlashtirishda jamoa bo'lib faoliyat ko'rsatishni nazarda tutadi va uning asosiy maqsadi - ishtirokchilarning his-tuyg'uga asoslangan obrazli tafakkurini shakllantirishdir. Bu serqirra usuldan murakkab didaktik-ijodiy masalalarni yechish, pedagogik amaliyotda esa o'quv-biluv muammolarini hal etish yo'li sifatida foydalaniladi. Bu usul o'quvchi tomonidan o'zlashtirilishi mo'ljallangan o'quv materialiga ijodiy yondashish imkoniyatini kengaytiradi. Pedagogik hamkorlik jarayonida jamoa bo'lib ishlash guruhda mavzu doirasida yangi mushtarak g'oyalar tug'ilishiga zamin hozirlaydi. Tabiiyki, pedagogik hamkorlik texnologiyasi ta'lim jarayonida samaradorligi sinalgan ilg'or metodlardan foydalanishni taqozo etadi. Ta'lim jarayonida ulardan vaqti va o'rnida foydalanilsa, o'quvchining izlanuvchanlik qobiliyati muntazam rivojlanib borayotganini payqash mumkin. Hamkorlikda ishlaganda qo'yilgan muammoning yechimiga yo'naltirilgan savol va topshiriqlardan foydalanish o'quvchilarni yangi farazlar, his-tuyg'uga asoslangan xulosalar chiqarishga undaydi va bunga ma'lum miqdorda erishiladi ham. O'quvchilar o'z ijodiy qobiliyatlarini namoyon qilishga odatlanib boradilar. Ta'limiy ishlarni hamkorlikda tashkil etishda quyidagi asosiy holatlar mujassamlashadi:

- ✓ ta'limiy muammoning o'quvchi muhokamasiga dastlabki ko'rinishda qo'yilishi;
- ✓ o'quvchida ta'limiy muammoning tahlili va buning uchun zarur bilimlar haqida tasavvur uyg'otish;
- ✓ ta'limiy muammoni yechish imkoniyatlarini aniqlash va chegaralash;
- ✓ o'quvchi ongida uning shaxsiy dunyoqarashi va ilmiy-amaliy tushunchasi doirasida muammoni qayta shakllantirishga erishish;

- ✓ qayta shakllantirilgan muammo variantlaridan qulayini tanlay olish;
- ✓ hamkorlik uchun asosiy bo'lgan bosqichlardan o'tish;
- ✓ qo'yilgan muammo yechimi talablariga asoslangan holda yondashuvlar yoki tayyor javoblarni bayon qilish.

Hamkorlik asosida o'rganishda e'tibor subyekt sifatida muayyan o'quvchi emas, balki o'quvchilar guruhiga qaratiladi. Bunday jarayonning xarakterli jihati izlanuvchanlik faoliyatining birgalikda amalga oshirilishidir. Hissiy-obrazli muhokama va tanlov natijasida shaxslararo mustahkam birgalikdagi harakat vujudga keladi, hamkorlikka oid ishlab chiqilgan qat'iy talablar uni o'quv jarayonida to'g'ri amalga oshirilishiga asos bo'ladi. Mazkur murakkab va serqirra texnologiyadan ko'zlangan maqsad yo'lida foydalanish o'qituvchidan yuksak darajadagi bilim, pedagogik-psixologik tayyorgarlik, mahorat va fidoyilikni talab qiladi. Agar ta'lim beruvchida shu jihatlarning birortasi yetishmasa yoki qaysidir jihatida «kemtik»lik sezilsa, mazkur jarayon o'rganish faoliyatiga aks ta'sir ko'rsatishi ham hech gap emas. Pedagogik hamkorlikning o'ziga xos jihatlaridan yana biri har xil ta'limiy sharoitlarda turlicha tabiatga, dunyoqarashga ega bo'lgan subyektlar imkoniyatlarini ro'yobga chiqara olishidir.

Bu sohadagi dastlabki yondashuvlar shuni ko'rsatadiki, pedagogik hamkorlikka oid konsepsiyalar murakkab, muntazam bo'lmagan ochiq didaktik vaziyatlar, uning tarkibiy qismlari va tarbiya jarayonini qamrab oladi. Bugungi kunga kelib, ta'lim jarayonidagi hamkorlik ta'limni rivojlantiruvchi ilg'or g'oya sifatida namoyon bo'lmoqda. Zero, pedagogik hamkorlik tushunchasi ostida mustahkam nuqtai nazarga ega bo'lgan pedagogik yondashuvlar, nazariyalar, qonuniyatlar, pedagogik tizimlar birlashadi, mushtaraklik kasb etadi. O'quv-tarbiya jarayoniga pedagogik hamkorlik g'oyasining tatbiq etilishi, an'anaviy pedagogik tafakkurda bir tomonlama qotib qolishga barham beradi. Bu nazariyani milliy tarbiyashunoslik amaliyotiga joriy etish alohida dolzarflik kasb etmoqda. Maktab o'quvchisida pedagogik hamkorlik asosida faoliyat ko'rsatish ko'nikma, malakalarini shakllantirish va rivojlantirishni boshlang'ich ta'lim jarayonidayoq tashkil etish maqsadga muvofiqdir.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, o'qituvchi bilan muloqotga kirishish, hamkorlik, hamjihatlik ko'nikmalarini ta'limning ushbu bosqichida shakllantirish nihoyatda zarurligini amaliy tajribalar yaqqol ko'rsatmoqda. Hamkorlikda o'qitish har bir o'quvchini kundalik qizg'in aqliy mehnatga, ijodiy va mustaqil fikr yuritishga o'rgatish, shaxs sifatida onglilik, mustaqillikni tarbiyalash, har bir o'quvchida shaxsiy qadr-qimmat tuyg'usini vujudga keltirish, o'z kuchi va qobiliyatiga bo'lgan ishonchni mustahkamlash, tahsil olishda mas'uliyat hissini shakllantirishni ko'zda tutadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Uzviylashtirilgan davlat ta'lim standard va o'quv dasturi. Ona tili. Adabiyot. O'zbek tili. (5-9-sinflar). – Toshkent. RTM, 2010-yil.

2. Ahmedov S., Qo'chqorov R., Rizayev S. Adabiyot. 6-sinf uchun darslik-majmua. –Toshkent. «Ma'naviyat», 2005.
3. Tojiyev A. Adabiyot darslarida suhbat. – Toshkent. « O'qituvchi», 1997.